

Co čeká českou advokacii?

Žijeme v turbulentní době. Tím samozřejmě nemyslím jen pověstné tornádo. Společnost je narušená vším, co se dělo a děje kolem covidové pandemie, rozdrážděná nepříliš povedenými legislativními tanečky vlády a následnými soudními verdikty, znejistělá diskusemi mezi rouškaři a odpírači, příznivci a odpůrci vakcinace a samozřejmě narušená ekonomickými důsledky lockdownu. Agresivita a nekorektnost předvolební rétoriky většiny politických subjektů celkové atmosféře nepřispívá nijak pozitivně, o pokleslých bonmotech z míst nejvyšších ani nemluvě.

Některé právní paradoxy moderní doby

Někdy mám pocit, že nás právní řemeslo a právní systém odvádějí od smysluplného naplňování toho, co má právní řád zajišťovat. Je sice pravda, že právníci se řídí podle pravidel – tedy norem vyjádřených v zákonech, vyhláškách a výnosech – ale tyto normy přizpůsobují tak, aby plnili to, co těmito normami zákonodárce zamýšlel (tedy pokud to lze zjistit – někdy na to, co tím zákonodárce myslel, nelze přijít ani po podrobném prostudování důvodové zprávy). Je to prostě trochu složitější.

V demokracii se společnost řídí názorem většiny s tím, že menšina v této společnosti by měly být přiměřeným způsobem chráněny, aby je většinová společnost neutlačovala a nepotlačovala. Nicméně je poněkud problematické zjistit, co si ona většina přeje. Úplně exaktně to vždy nezjistíme, a protože většina může svou vůli realizovat jen prostřednictvím volebního systému, funguje to vlastně tak, že ti vyvolení, kteří dostali ve volbách mandát, vysvětlí světu, co si většina přeje. Samozřejmě, že nebyli zvoleni díky tomu, co měli ve volebním programu (ten nikdo nečte a jsou si většinou dost podobné), ale ať už tam bylo napsáno cokoli, pokud jsou k sobě upřímní, přiznají si, že to stejně nemínili splnit, protože politika je umění možného. Také se stává, že k volbám přijde jen menšina oprávněných voličů a výsledek potom vůbec nemusí reprezentovat názor a výběr většiny.

A kdo je vlastně většinou a kdo menšinou? Kdo to měří, ověřuje a kdo rozhoduje o tom, zda si tato nebo ona menšina zasluhuje ochranu?

Veďte si třeba kuřáky. Je jich v naší společnosti většina nebo menšina? Chce se hned na první dobrou říci, že je jich samozřejmě menšina, ale – jsme si tím jisti? Kuřáci se nikde neregistrují a řada se svým kouřením nijak nechlubí. Není to jedno? Ne, není. Pokud by se jednalo o většinu, měli by mít slovo, pokud by se jednalo o menšinu, měly by její zájmy být chráněny. Obzvláště pokud se jedná o neřest, která je ve srovnání s některými dalšími neřestmi daleko méně společensky nebezpečná než třeba nadužívání alkoholu, ale je potírána daleko okázaleji než jiné, dle názoru mnohých výrazně nebezpečnější. Připomínám v této souvislosti názor již zesnulého předsedy Senátu a dlouholetého primátora Teplic, že ještě neslyšel o nikom, kdo by vykouřil dvě krabičky cigaret a doma zmlátil ženu a děti, zatímco jsou lidé, kterým se to po osmi a více pivech stává celkem pravidelně a bez (pro ně) viditelných důsledků. Já vím, kouření je nezdravé a smrdí a stojí naše zdravotnictví spoustu peněz... ale to už jsme přímo na vlně zdravotnické osvěty.

Anebo se podívejme na seniory. Pominu-li fakt, že vlastně není úplně exaktní definice seniora, tak za něj budeme považovat osobu lehce nad 60. rokem, někde na hranici důchodového věku. Jsou senioři většinou nebo menšinou? Zdá se, že jsou zatím menšinou, ale podle několika demografických studií to nebude dlouho trvat a stav bude opačný. Čili – jedná se o menšinu a její zájmy by měly být

chráněny. Obraz seniora je v rámci dokumentárních a osvětových pořadů v médiích směřován na onemocnění typu Alzheimer a Parkinson, v rámci reklamních relací na zubní náhrady, hygienické prostředky pro případ úniku moči, krémy proti bolesti kloubů nebo výhodné pojištění nákladů pohřbu. A pokud hned po dosažení 60. roku netrpíte nedostatkem zubů, přebytkem unikající moči a v očekávání konečného úderu Alzheimerovy choroby si pokorně nespoříte na pohřeb, počastují vás solidární mladší spoluobčané termínem „aktivní senior“, což nesvědčí o nějakém respektu či pocitu sounáležitosti, ba naopak, zní to trochu pejorativně tak nějak jako „rozpuštělý dědeček“ nebo „babička - diblík“. A přesto komunita lidí, kteří po dosažení důchodového věku podnikají, naplno a skvěle pracují v intelektuálně náročných profesích a kteří si dokonce k šedesátinám nadělí další miminko, je poměrně početná. Stáří není nemoc a mládí není ctnost, jsou to jen časové údaje, které se průběžně mění. Určitá ochrana zaměstnanců blízkých důchodovému věku by byla jistě namíste, nicméně se zdá, že odbory to nějak nemají v seznamu priorit. Seniori patrně nejsou odborově perspektivní.

Takže jiný příklad. Doping ve sportu. Všichni souhlasíme s tím, že když si sportovec v soutěži pomáhá něčím, co mu dává výhodu oproti ostatním, je to (slovy Mirka Dušína) „nečestné a nesportovní“. Tento v podstatě pozitivní, pěkný a všeobecně akceptovatelný názor přestane být tak jednoznačný, když se začneme zabývat tím, co vlastně doping je. Řada odborníků razí názor, že je to cokoliv, co umožní sportovci dosáhnout vyššího výkonu než bez tohoto prostředku či metody, jiní tvrdí, že se zkrátka musíme smířit s tím, že zakázané budou jenom explicitně vyjmenované látky a metody. Už dávno se nebavíme jen o tabletkách či injekcích (to by bylo úplně jednoduché), ale bavíme se o programu zvláštní stravy a výživy, neobvyklém způsobu tréninku a duchovních cvičení a psychologické motivaci. Proč by to vlastně mělo být zakázáno? Problém dopingů navíc není jen v tom, že jeden nezaslouženě vyhraje a druhý nikoliv, ale hlavně v tom, že protože je nedovolený, je na něj vždy navázána určitá kriminální aktivita. Profesionální sport je mimořádně finančně náročný, a tudíž jde o mnoho. Nebylo by tedy jednodušší dopingová pravidla úplně zrušit a dovolit použití jakýchkoliv preparátů nebo metod bez omezení? Odpadla by celá ta ilegální část a každý by si mohl svobodně zvolit, jak se na svůj výkon připravit, aniž by musel mít obavy z dopingových kontrol. Co vlastně brání takové změně? Lékaři varují - doping je nezdravý a sportovci si tím mimořádně huntují tělo. Jenže - vrcholový sport a s ním spojená zátěž je natolik nezdravý, že je většina vrcholových sportovců již ve středním věku na hranici invalidity s tělem většinou mimořádně zhutovaným. A to ani nemluvíme o sportech, kde se začíná skutečně ve věku velmi dětském, aby bylo vůbec možné se dostat alespoň na průměrnou úroveň ve věku dorosteneckém a dospělém. Ty čtyřleté děti, které začínají s tréninkem, si to jistě uvědoměle ne zvolily a jistě mají také svá práva, například na normální dětství.

Každá doba si vytváří určité stereotypy. Kdo bude tím typickým akčním hrdinou současné moderní společnosti? Mladý manažer v jasně modrém obleku s hnědými polobotkami ve věku 35 let, single a bydlící s maminkou? Holohlavý pětáctiletý golfista-motorkář? Osmatřicetiletá nádherně upravená manažerka s neprůhledným osobním životem?

To jsou personální stereotypy. Existují však také určité modely chování, které se společností šíří velmi nakažlivě. Pokud třeba prezident republiky nerespektuje rozhodnutí soudu nebo se jej lišácky snaží obejít, pokud je předseda vlády vyšetřován pro podvod a posléze jako bývalý předseda vlády a pravděpodobný kandidát v prezidentských volbách čelí trestnímu stíhání, nebavíme se už o otázkách studu a nestydatosti či vkusu a dobrého vychování, ale zda je to vše právně vůbec možné.

Zda je to možné? Ale jistěže. Vzhledem k tomu, že mrháme energií na otázky genderově neutrálních toalet a vznosnější urážky politických protivníků místo na prosazování starých pravd jako že lhát a krást se nemá. Vtipné či nevtipné tweety a vulgární diskuse s bezejmennými účastníky jsou také poněkud pochybným nástrojem. Představa, že se klient spokojí tím, že sice u soudu vše prohrál, ale na Twitteru jsme to protistraně pěkně natřeli, je pro mě zcela nepochopitelná, ale - věřte, nevěřte - i

já jsem se s tím setkal.

Paradoxy – a zvláště ty právní – existují už od dob Ciceronových. Snad nám nezabrání poprat se s tím, co je opravdu naším úkolem – aplikovat právo tak, aby to dávalo smysl a aby se u toho nikdo nemusel červenat.

JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb,
advokát a místopředseda České advokátní komory

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 3-4/2022

Další články:

- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávisť](#)
- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)